

GAZETA HUNEDOAREI

ORGAN INDEPENDENT CULTURAL, SOCIAL ȘI DE INFORMAȚII

ABONAMENTUL:

pe un an . 100 Lei || pe 3 luni . 25 Lei
pe 6 luni . 50 Lei || un exemplar 2 Lei

APARE SĂPTĂMÂNAL

SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

ADMINISTRAȚIA:

Deva, Strada Regina Maria 12

O chestie delicată.

Totdeauna a fost mai ușor a darâma decât a clădi. E însă adevărat și aceia că pentru a clădi ceva bun, câteodată, ori chiar de multe ori, darâmarea e necesitate. A darâma ceva existent și trebincios, fără a avea barâm intențiunea de a pune ceva mai bun ori cel puțin similar în loc, trebuie să fie considerat de crimă. Și de astădată nu ne referim la concepții social-politice, ci la lucruri foarte reale.

Cine se interesează de chestiunile publice ale orașului nostru și impozitele mereu înmulțită sub forme de taxe comunale, de front etc. fac, ca tot mai mulți să se intereseze, și-au pus întrebarea, cum de într'o vreme atât de critică a locuințelor, când orice acoperiș e o necesitate vitală, la noi, pe motiv de lărgirea unei grădini publice, într'o localitate așa de mică și de puțin expusă inconveniențelor sanitare, din cauza marelui industriei, cum este Deva, se demolează deja al doilea edificiu public, fără a avea intențiunea a clădi altul în loc. Crede oare o comisiune interimară care are toate atribuțiile de impunere, că nu comportă acestea implicit și oarecare răspundere?

Va putea oare să se ferească locuitorii acestui oraș numai grație proiectului edilitar de cafenea-restaurant, schimbare de piață, canalizare și pardosire parțială a unei străde și frecvent prin lărgirea grădinei publice cu câțiva metri patrați? Mai ales când această din urmă acțiune, implică darâmarea unei clădiri

vechi, dar solide, care putea încă corespunde unei necesități de locatare, fie publică ori privată? Cu ce se poate justifica o astfel de politică edilitară? Poate că expunerea reală a faptelor va fi în stare de-a clarifica întrebarea.

În Iunie a. c., în urma unei hotărâri anterioare a Consiliului comunal, s'a licitat fostul edificiu al esactoratului județean, pentru a fi demolat, întrucât o demolare în regie proprie în urma avizului expertizei, având în vedere vechimea edificiului se vede de nexutabilă.

S'a primit ofertul D-lui P. . . . cu suma de 26 mii lei, de oarece comunele aparținătoare notariatului cercual Sântindrieș, care intenționau a clădi din materialul demolat cancelarie comunală, deci tot un edificiu administrativ n'au oferit mai mult ca 11 mii lei. Dar s'a făcut și alt ofert în sumă de 36 mii lei, care însă a fost respins în mod formal și de prefectură pe motiv, că edificiul va fi valorizat exclusiv în favorul administrației.

Acum de două săptămâni s'a început demolarea de către Dnii C. . . . și R. . . ., care, după ce au ajuns licitarea dela comună jurevalidă și deci în bună credință au cumpărat edificiul licitat cu 45 mii lei, cu 19 mii beneficiu pentru fericitul cumpărător și cu 9 mii mai mult de cât oferiseră ei comunei la licitație.

În seara zilei de 26 l. c. lucrările au fost oprite din ordinul verbal al prefecturii și credem că chestiunea destul de misterioasă, acum se află într'un stadiu de cercetare, care va scoate interesante amănunte la suprafață. Așteptăm. (M.)

Ca la noi.

Intr'o urbe oare care există un tribunal pentru că urbea este capitală de district. La acest tribunal vin procese pentru că aceasta este rostul tribunalului, iar pentru ca să împartă dreptatea între împincinați se găsească la tribunal judecătorești.

Iată că într'una din zile unul din judecătorești se prezintă la președinte și-l roagă să însărcineze cu judecarea unui proces și darea sentinței ce-i revenea lui, pe un alt coleg, sub un pretext oare care.

Președintele îl satisface, dar noul însărcinat se roagă și el sub alt pretext să fie înlocuit cu altul în judecarea aceluși proces.

Președintele aprobând și cererea acestuia se pomenește și cu cel de al treilea însărcinat că încearcă și el a se scăpa de judecarea aceluși proces.

Nu știm dacă președintele va fi aflat cauza pentru care magistrații să păzeau să aducă hotărâre în acea cauză, dar iată despre ce era vorba. Unul din împincinați avea rude la Ierusalim cum se spune și din dosare rezulta că sentința ce ar fi urmat să se dea în acel proces îi era defavorabilă.

Vinovat.

De: AL. MĂNCIULESCU.

Trecuseră trei ani de atunci și boerului Cristache Diaconescu, încă nu i se descrescise fruntea și nici zâmbetul veșnic întipărit pe fața lui, nu-i mai revenise de la întâmplarea aceia.

Din omul zdravăn de altă dată, care ar fi doborât taurul cu pumnul lui greu, din portul său semeț de ai fi crezut că pe umerii lui se reazimă toată mândria și fala neamului de boeri din care scobora, nu mai rămăsese acum de cât un moșneag slab și gârbov cu privirea întunecată și rălăcită.

Se făcuse de necunoscut, nu numai ca faptură, dar nici vioiciunea de altă dată, nici sufletul deschis și bun, nu le mai avea. Mereu tăcut, mereu ursuz. Și nu numai cu străinii era așa, ci chiar cu cocoana Sevastița soția dumnealui și chiar cu cei trei îngerași de nepoți, ce ținea pe lângă el.

Ba s'ar putea spune că vederea nepoților, îi cauza cele mai mari suferințe și nu odată ridicând pe genunchi pe cel mai mare dintre dâșii, după ce-l privea în tăcere vreme îndelungată, două pârae de lacrimi începeau să-i brăzdeze obraji.

Și sta așa uitându-se fix la copil și cu lacrimile curgându-i șiroaie pe obraji, fără să se miște, fără să scoată o singură vorbă, fără să clipească barem.

Nu mai dacă din întâmplare dădea peste dâșul cocoana. Sevastița și-i lua copilul se mai liniștea. Dar și atunci de multe ori era atât

de cufundat în durerea lui, că nici nu observa când i se lua copilul și rămânea uitându-se mereu într'un loc fix. Numai de-l striga cineva, își revenea, se scula, ofta de credeai că i se rup baerile inimii, șoptind printre dinții încliești și buzele strânse de durere:

— Ah! Sandule, Sandule! Cum nu știu măcar locul unde trupul tău se va fi prefăcut în țărână, ca să pot măcar pe aceasta s'o sărut. Ce ți-am greșit Doamne, să mă asuprești cu toată mânia ta. S'au dus atâția alții și mai toți s'au întors, unii mai voinici chiar de cât plecaseră, alții cu câte o zdrelitură și eu aș fi fost fericit chiar șchiop ori ciung să vie Sandu, numai să se întoarcă, ori cel puțin să știu unde a căzut, dacă a căzut, căci nici cu alăta milostivire nu m'ai învrednicit.

Și totdeauna din nesiguranța aceasta naștea în creierul boerului Cristache un gând luminos o nădejde, o presimțire vagă că totuși copilul lui trăește și că are să-l mai vadă încă.

A răsoit doar toate comunicatele de sute de ori și nicăeri nu a găsit nici printre morți, nici printre prizonieri, pe locotenentul Alexandru Diaconescu și de la regiment nu i se putuse spune decât că într'o dimineață în timpul retragerii de pe Jiu, nu a mai fost văzut, de și de seara cantonaseră cu tot regimentul în Baldomirești.

Doar Gheorghe, ordonanța lui, mai adăugase boerului Cristache, că domnul locotenent plecase în noaptea aceia, spunându-i că se repede până la Sadova, să-și mai vadă odată copiii și nevasta și până la ziua va fi înapoi.

De atunci însă nu l'a mai văzut. . . . Și iarăși se înfățișa în mintea boerului Cristache, tabloul înfiorător ce văzuse în casa feciorului său, la câteva zile după ce se scurseseră hoardele nemțești prin partea locului, împingând pe ai noștri tot mai departe spre inima țării, când se dusese să-și ia nora și copiii, spre a-i ținea lângă dâșul.

Copii găsiți la preotul Haralambie, casa deschisă și jefuită în care rămăsese un singur pat, pe care ședea și acum corpul Lizicăi norusa, umflat și vânat, care începuse deja să putrezească. Fusese ucisă de un glonț, care-i străbătuse pieptul dintr'o parte în cealaltă.

— Câini nemernici, omorători de femei! — gemea boerul Cristache, la amintirea celor văzute în casa fiului său și iarăși vedea și pe celalt mort din mijlocul casei, un om între două vrăste, fără haine, a cărui față nu se mai putea recunoaște, din cauza umflăturii celor trei găuri de glonț, care-i sfărâmaseră aproape de tot capul.

Și în casa mândrului boer de altă dată, zilele treceau aproape în neștiere, una mai tristă și mai amară de cât cealaltă, tot rostul casei se perdesse și cucoana Sevastița îndurerată nu numai de jalea nepoților și de pierderea feciorului și a nurorei, ci și de suferința bărbatului, devenise o umbră care se strecura tăcută din o odaie în cealaltă; pășind în vârful degetelor, parcă pentru a nu mai da de știre celor din casă că există, ca să nu mai adauge la durerea bărbatului și pe cea a ei.

(Va continua.)

Se înțelege magistratul care ar fi judecat se găsea în dilema: sau judecă drept și atunci își poate face bagajul pentru Carcaliu la graniță, sau face pe placul celui cu rudele și atunci nu-l lasă conștiința să doarmă. De aceia mai prudent este să se păzească să judece acel proces.

O liuu d-le ministru al dreptății din țara aceia, că rău îți stă unde șezi!!

Al. Mănciulescu.

LOCALE.

Se vorbește de mult despre edificarea unei băi de abur în orașul nostru, dar numai se vorbește. De și până când vorbăria va deveni faptă, ceia-ce între împrejurările critice financiare de azi cu greu se va realiza, ar fi foarte bine, dacă cei competenți ar afla, că la capătul orașului nostru se află o bae de apă sărată naturală, care nu numai din punct de vedere igienic, dar și sanitar este de mare folos, mai ales pentru bieții funcționari, cărora nu le dă mâna să cerceteze stațiunile balneare, ci se mulțumesc și cu baia modestă din capul orașului. Este știut însă, că funcționarul este toată ziua la muncă, până pe la ore 2 p. m. În birou, iar după aceasta își cată de alte ocupații familiare și particulare, căci numai din salariul oficiului nu poate trăi și astfel numai seara ar mai avea și el puțin timp liber, când eventual ar face și el vre-o bae, care să-i mai învioreze puțin corpul și sănătatea sdruncinată de greul zilei, dar nici asta n'o poate face, din motivul, că nefiind condusă rețeaua luminei electrice până la baea amintită, aceea seara nu funcționează.

Oare dacă s'ar prelungi rețeaua cu cel puțin jumătate curent, consumat de cele 8 lămpi moderne, cari iluminează grădinile de pe marginea stradei D. Elena, luminându-se restul drumului până la numita bae, dându-se posibilitate astfel și proprietarului, ca având curentul în apropiere să-și poată ilumina edificiul, ca baea se poată funcționa și seara, nu s'ar face un bine obștesc?

Se pune întrebarea, că oare edificiul de lângă parc, care se demolează, nu ar fi fost bun adaptat pentru grădina de copii, a cărei loc ar fi, ca în toate orașele, în apropierea parcului, sau în mijlocul unei grădini mari, cu aer curat și teren de joc pentru micii copilași, a căror creștere igienică face mai mult decât două terene de tenis — și nu se fie înstalați în mica curte închisă a școlii primare de băieți.

Că planeta Marte nu a dat răspuns la semnalele pământenilor, nu ne miră, dar ne miră faptul, că pecând lemnele exploatate din pădurea orașului se liferează în alte părți sau se licitează, totatunci șeoalele primare și grădina de copii ale Statului, cu prevederea cărora este obligată comuna, nu dispun, acum în preajma frigului, nici de atâta lemn, cu cât s'arunci după un câine. Mai zică cineva că la noi nu se sprijinește școala și nu se face gospodărie!

Se spune prin cele gazete, că în Grecia a a isbucuit *ciuma*. La noi, în Deva, despre așa-ceva nu se poate vorbi, căci la noi stă încătușată sub podul dela capetul stradelor I. Creangă — A. Mureșeanu și în alte puncte ale orașului. Apoi de groaza hingerilor cari desințiază noapte de noapte apa Cernei, nici crânji nu cütează.

Cărăbuș.

Prezentul.

POPA IANCU.

Glume serioase.

Auzită de AL. MĂNCIULESCU.

Era pe timpul când sistemul alegerii parlamentului, nu se perfecționase ca acum. Vreau să spun cu aceasta, nu că cele de mai la vale s'au întâmplat cine știe când, în vremuri bătrâne, ci cupușin mai înainte de născocirea sistemului actual, cu mult mai perfecționat și mai modern, de a se numi direct reprezentanții nevoilor nației în sfatul țarei „ex. offo” cum se zice în limbajul administrației locale.

Era zic, pe timpul când pentru a te căpătuți cu un biet scaun de deputat, trebuia să îndeplinești multime de formalități, printre care și aceia de a te duce cel puțin odată, în timpul campaniei electorale, în mijlocul alegătorilor, spre a-ți arăta mutra impozantă dacă o aveai, talentul oratoric, dacă îl aveai, și programul îmbunătățirilor ce aveai de gând să aduci, bine înțeles tot dacă îl aveai.

Iată pentru ce nu înțeleg, cum pot unii să se ridice împotriva sistemului actual de a se alcătui parlamentul, sistem nu numai cu mult mai lesnicios, dar cu mult mai singur.

Cum vedeți pe atunci, că să fii ales, trebuia să tot ai, ba de una, ba de alta și de, nu tot omul are de toateși dacă nu le aveai, era nevoit guvernul, să însărcineze pe primpretor, sau pe un alt reprezentant al legii, să ia urna subțioară și să ți-o aducă, spre a văpsi în culoarea buletinelor tale de vot și pe cele ale adversarilor, ba de multe ori se mai întâmpla ca, ne având la îndemână culori tocmai potrivire, eșia un intermezo de culori, de nu mai știa președintele biroului de votare, ale cui sunt. Aceasta bine înțeles, dacă nu găseai un președinte bolnav de „Daltonism” care să vadă toate culorile într'una singura, avea a buletinelor tale, pe când astăzi e atât de simplu. Respingi toate candidaturile opoziției și scutești în felul acesta și pe bieții alegători de a se mai osteni până la biroul de votare și pe tine de vospsitorie.

Era deci, în preajma unor alegeri nu a unor numiri. Și tocmai pentru că erau alegeri, candidatul „nostru” era obligat, să țină adunări, pentru a convinge poporul, că el, și numai el, o să mănânce fripti pe toți împilătorii săi, are să ridice piețul marelor, are să-i scutească de dari pentru fiertul vinarsului, că o să scoboare luna pe pământ, etc.

Haidăii lui, subliniau prim un „trăiască” sau „ura”, fie care din făgădueli, spre a îndruma și masele în favorul stăpânului lor.

Masele însă, se arătau cam ne încrezătoare și de ici de colo răsăre câte o întrebare sau ripostă, care ori că încurcă pe orator, făcându-l să uite șirul discursului învățat pe de rost, sau îl obligă să răspundă.

— N'avem pământ, domnule deputat! — izbucnește unul, care numai nevoie de pământ nu avea, căci era de meserie cărpaciu, de la oraș, tocmit și adus anume la adunarea satului, pentru a pune întrebări poruncite de mai înainte, spre a da motiv candidatului, de a mai plasa o făgăduială.

Guvernul nostru este convins, că numai dând pământ țăranilor, li-se poate îmbunătăți starea

morală și materială. Căci da, iubiți prieteni, este o strânsă legătură între starea materială și cea intelectuală a prea iubitului nostru popor. Căta mai întâi să-i dai să mănânce și apoi să-l hrănești și cu carte.

— Asta ne-ați mai spus-o și la alegerile trecute! — ripostează unul ne tocmit, — țaran sa dea și tot n'am căpătat pământ!

Am mai spus-o! și voi mai spune-o, era să continue candidatul, cu gândul că va trage clapa partidului de la guvern ca mâine, când vor veni alții la putere, cum le-a tras-o și celor dinainte dar se răsândi la timp — și tocmai de aceia am părăsit partidul meu de mai înainte. L'am părăsit pentru că nu a voit să mă asculte și să dea pământ țăranilor, așa cum făgăduise și m'am înscris în partidul guvernului de acum, care-și face o datorință de onoare, din a împărți pământ la țărani.

— Ne pier vitele de foame, d-le deputat, — interpelează un alt tocmit, covrigar de meserie.

Guvernul nostru își ține de o datorință de onoare, să împartă îslazuri la țărani, asta... la vitele... țăranilor, adică la țărani pentru vite, vroiam să zic, isbutește roș ca un rac fierț să găsească punctele cardinale ale frazei, solicitatorul încrederii poporului.

— Plătim prea multe dări d-le, adaugă unul din cei cărui i-se lipise pereții pungei unul de altul, plătind la impozite, pentru a asigura d-lui deputat, confortul necesar.

— Guvernul nostru, va reduce dările la cel mult un sfert, așa mi-a făgăduit șeful căci am avut eu grijă să-i cer și asta, când m'am înscris în partidul lui. Asta cred că nu-i prea mult fraților, căci trebuie să plătim slujbașii statului. — Sunt prea mulți și au lefuri prea mari, adaugă un altul. Ba mai iau leafă și pe degeabă, completează un altul. — Să mi-i spuneți numai pe acei care iau leafă, pe degeaba și-i vom da afară. Guvernul nostru este hotărât să suprima toate sinecurile, găfăe candidatul, hărțuit din toate părțile.

— Iacă....., moașa de le noi, ia leafă pe degeaba, nu are nici un lucru, continuă întreprătorul de mai înainte.

Guvernul nostru, va avea grijă să-i dea de lucru... și candidatul se oprește, gândind la bărbile albe ale membrilor guvernului care toți trecuseră în stadiul de vrăsta când mai mult cu vorba și auzul de cât cu simțurile, mai gustă din farmecul fructului oprit și deci cu atât mai puțin puteau da de lucru moașelor.

Adică ce spun eu de guvern. Aici guvernul nu vă poate ajuta. Aici D-v prin propriile D-v forțe trebuie să vă ajutați căci guvernul nu... și ultimele cuvinte se perd în sgomotul răseltelor câtorva șoltici de feciorii veniți și ei să asculte pe domnul deputat.

— Convocare. Membrii Com. central a asociației învățătorilor din Județul Hunedoara să convoacă la ședința extraordinară pe 5 Oct. 1924. 9 oare a. m. în școala prim. de stat din Deva (Strada Eminescu.) Din încredințarea mai multor cercuri culturale. Vaidei, la 25 sept. 1924. Nicolau Voina, Inv. dir.

SĂPUNUL
de Loaleta
ELIDA
are renume
mondial

21 4-

INFORMAȚIUNI.

— Club de șah în Deva. Adunarea de consfătuire, ținută în 21 Sept., în restaurantul „Crucea Albă” (pentru ce nu în Casină?) a decis înființarea unui „Club de șah”. În comitetul de organizare au fost aleși d-nii Virgil Albescu, Coloman Boga, Dr. Gr. Issekutz și C. Sporea.

— P. S. la Dl. Dr. Alexandru Nicolescu, episcopul gr. cat. al Lugojului, zilele trecute a făcut vizitațiune canonică prin protopopiatele Geoagiu și Orăștie.

— Dl. General Berthelot, distinsul nostru amic, a sosit pentru vre-o câteva zile la moșia sa din județul nostru.

— Duminecă, în 5 Oct., se face inaugurarea oficioasă a Orfelinului din Deva, la care va lua parte princessa Olga Sturdza, prezidenta societății I. O. V., împreună cu alți numeroși oaspeți veniți din capitală. Înainte de masă va fi inaugurarea, iar după masă, la ora 3, un matineu în sala teatrului, prestat de orfeline.

— Ca protopresbiter pentru noul protopopiat al Băiței, a fost ales cu 25 voturi contra 8, d-l George Perian, actual preot în Șugag. Urâm noului păstor mulți ani de muncă rodnică, pentru prosperarea bisericii și a poporului.

— Descoperiri interesante s'au făcut în comuna Grădiște, capitala Daciei de odinioară. În urma săpăturilor făcute sub conducerea d-lui profesor universitar Teodorescu, din Cluj, s'a scos la iveală un amfiteatru în stare intactă și un palat roman, pe un front de 80 m. al căreia aranjament intern este în stare de tot bună.

— Păsările de pradă s'au abătut și asupra pământului dat la expropiere Comunelor: Căllan, Batiz, Ocoliş, Nadajdia și Crișeni, dând Uzinelor pământul ce se dăduse țăranilor. Vom interveni pretutindeni spre a le tăia ghiarele.

— Incepând cu 1 Oct. st. n. (14 Oct. st. n.) intră în vigoare unificarea calendarului cu cel Gregorian.

— Furt prin spargere. În noaptea de 17 sept., indivizi necunoscuți au intrat în prăvălia lui Gheorghe Petru din com. Radulești, furând diferite mărfuri și bani.

Săpunul preparat de gospodină este
Săpunul Schicht Marca „**CERB**”
curăță admirabil și este extrem de spornic

De vânzare & jugăre produs de varză frumoasă.
Adresa: GALFFY, GURASADA. 33 1 1

ANUNT!

Am onoare a aduce la cunoștința On. Dame, că reîntorcându-mă din călătoria de studii, făcută 6 săptămâni în străinătate, mi-am transpus

SALONUL MEU DE MODĂ PENTRU DAME DIN DEVA,

în Str. Domnița Elena (casele d-lui Dr. Moiz) și că toată silința mea este, a satisface întru toate pretențiunile On. clientei, repede, punctuos și cu prețuri moderate, Confectionez cele mai elegante toilete franceze și engleze după cea mai nouă modă.

Mare asortiment de jurnale de modă din străinătate. Din provincie pot proba imediat.

Din 1 Octomvrie a. c. deschid curs de croiu pentru doamne și domnișoare.

Lucrători și lucrătoare de specialitate se angajează pe lângă plată bună; asemenea și fete ucenici.

Rog sprijinul Onoratelor Dame.

Cu deosebită stimă:

Viliam Reiter
propr. salonului de modă.

31 2-2

De vânzare

un contra-bass, un cello și o brace.

Toate vechi și cu tonuri foarte plăcute.
Adresa la administrația ziarului.

De vânzare casă constatătoare din 4 odăi,

antișambă, bucatărie, odaie, de baie, cămară, pivniță, curte de flori și curte de economie grădină.

— Să predă imediat. — Adresa: Str. Simion Bărnuțiu (Kereszt-u.) 10.

De vânzare o spălătorie cu vapori

aranjată pe putere electrică și prevăzută cu mașini pentru călcat, lustruit etc.

Adresa la administrația ziarului.

AFIȘATI

în

Gazeta Hunedoarei!

V. LAUFER, DEVA

tipografie, librărie, papetărie, depozit de creione articole de desemn, legătorie de cărți

In atențiunea părinților!

Cu ocazia începerii noului an școlar am onoare a atrage atențiunea onor. public și a onor. părinți asupra

prăvăliei mele de rechizite de învățământ, de scris și desemn

asortată bogat din București și străinătate cu articole noi.

Depozit bogat de manuale de învățământ românești, circine, ghiozdane, călimare, bricege de buzunar, rechizite de scris și desemn de prima calitate; violine, coarde, accesorii de violină, vâpsele și instrumente de vâpsit cea mai bună fabricație, precum și de tot felul de articole de școală.

Mare asortiment de rechizite de birou, hârtie de epistole de lux, hârtie specială, cadouri de lux, reviste românești pentru tinerime, ilustrate artistice și locale, lucrări literare și muzicale.

Primesc cărți școlare spre legat

executare durabilă și frumoasă în cel
... .. mai scurt timp. ... ..

IN TIPOGRAFIA MEA

pregătesc ori-ce lucrare de acest fel cu gust, convenabil și repede.

Prețuri convenabile!

Serviciu prompt!